

של בחי' נער שר העולם (כמארז"ל⁶⁸ על הפסוק⁶⁹ "נער הייתי גם זקנתי", "שר העולם אמרו") באצילות, ושם למעלה מבחי' זמן, ע"כ כל יום א' הוא ממש יום ראשון כמו יום א' של ששת ימי בראשית שנתחדש הזמן מלמעלה מהזמן⁷⁰.

ומזה מובן שיום השבת פועל שלימות בעולם, ועד להשלימות שתהי' לעתיד לבוא (כנ"ל ס"ז) — שמהענין ד"הסכת ושמע ישראל גו'⁷¹, באים לקיום היעוד⁶² "וראו כל בשר יחדיו", ראי' דוקא, בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

ט. מאמר (כעין שיחה) ד"ה וישלח יעקב מלאכים גו'.

* * *

י. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק⁷² "ויקן את חלקת השדה גו' במאה קשיטה", ("במאה⁷³) קשיטה, מעה. אמר רבי עקיבא כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למעה קשיטה (ותרגומו חורפן, טובים חריפים בכל מקום, כגון עובר לסוחר)",

— דכיון שנתפרש בכתוב הסכום שבו קנה יעקב את חלקת השדה ("במאה קשיטה"), מסתבר לומר שהכוונה היא להדגיש גודל חיבת הארץ בעיני יעקב (כשם שנתפרש בכתוב הסכום שבו קנה אברהם אבינו את מערת המכפלה⁷⁴). ולכאורה: מהי ההפלאה בקניית חלקת השדה בסכום קטן⁷⁵ של מאה מעה (חמשה שקלים)? ולכן מפרש רש"י שב"כרכי הים

הזעזער" לא הבין למה העתיק רש"י גם תיבת "במאה", בה בשעה שמפרש רק תיבת "קשיטה", לכן החליט "לתקן" ולהשמיט תיבת "במאה" (מבלי לחשוב שרמת שכלו אינה מגעת לשכלו של רש"י... שהיתה לו כוונה בהעתקת תיבת "במאה" (ראה לקו"ש שבפנים הערה 67)); משא"כ אם נאמר להיפך, שרש"י העתיק רק תיבת "קשיטה" — למה יוסיף ה"בחור-הזעזער" תיבת "במאה", שרק מעוררת קושיא, מהו הצורך בה, מאחר שרש"י אינו מפרשה.

(74 חיי שרה כג, ט"ז).

(75 ביחס למחיר הרגיל של שדות (גם אם לא נחשב לפי החשבון המנופח שהגיש עפרון...)) — לפי החשבון של "זרע חומר

(68 יבמות טז, ב.

(69 תהלים לז, כה.

(70 לקו"ת שה"ש כה, סע"א.

(71 תבוא כז, ט.

(72 פרשתנו לג, יט.

(73 כ"ה בדפוס ראשון. — ומסתבר לומר שזוהי הגירסא הנכונה, כי, הכלל הוא, שדוקא הגירסא שאינה מובנת היא זו שנכתבה ע"י המחבר (ובנדוד"ד — רש"י), והמעתיק (ה"בחור-הזעזער") שלא הבין, שינה את הגירסא; אבל לא מסתבר להיפך, שהגירסא המובנת היא הנכונה, דא"כ, למה ישנה המעתיק באופן שאינו מובן (ראה גם תו"מ חנ"ג ס"ע 141. ושי"נ). ובנדוד"ד: רש"י העתיק מהפסוק "במאה קשיטה", וכיון שה"בחור-

(ערי מסחר גדולים, לא רק באפריקי, מקום של עניות) קורין למצה (מטבע קטנה) קשיטה, מלשון קישוטים, היינו, ששילם במטבעות חשובות שמשמשות לתכשיטים ("מאה קשיטה", ולא חמש שקלים). וכמודגש גם בהוספת פירוש התרגום "חורפן .. חריפים בכל מקום".

אך עדיין שואל תלמיד ממולח: הרי עיקר ההדגשה על חביבות הארץ אצל יעקב — שקנה מיד חלק בארץ, אף שהי' בדרכו אל בית אביו; ומה כבר יתוסף בחיבת הארץ בהתשלום ד"מאה קשיטה"? וענין זה מבהיר רש"י בהזכרת שמו של בעל המאמר — רבי עקיבא⁷⁷, שהי' רגיל לזכות את ישראל⁷⁸ נוכשיתו שגם "קטני בני רשעי ישראל .. באים לעוה"ב"⁷⁹, שנאמר⁸⁰ שומר פתאים ה', שכן קורין בכרכי הים⁸¹ לינוקא

רש"י בהתחלת התורה*: "בראשית, אמר רבי יצחק וכו'", היינו, שמביא דבר בשם אומרו; "בראשית, אין המקרא הזה אומר אלא דרשוני, כמ"ש רז"ל וכו'", ואינו מזכיר שם אומרו. וזהו כלל שנוגע לפירוש רש"י בכללותו, שיש ענינים שבהם נוגע לידע שם בעל המאמר, ויש ענינים שבהם נוגע לידע תוכן הענין, ללא נפק"מ מי הוא בעל המאמר. וכמדובר כמ"פ שבהזכרת שם בעל המאמר כוונת רש"י לתרץ שאלה שמתעוררת רק אצל תלמיד ממולח, ולכן אינו מוכרח לתרצה בפירוש, אלא מסתפק ברמו, ע"י הזכרת שם בעל המאמר, שעפ"י תתורץ השאלה, ככפנים.

(78) פרש"י — סנהדרין קי, ב.

(79) כפירוש הרמב"ם (הל' תשובה ספ"ח) ב"עולם הבא" — "לא מפני שאינו מצוי עתה .. (ש)הרי הוא מצוי ועומד, אלא מפני שאותן החיים באין לו לאדם אחר חיי העולם הזה כו'", שזהו הענין ד"עולמן תראה בחיך" (ברכות יז, סע"א).

(80) תהלים קטז, ו.

(81) לא רק באפריקי, שגם הגדולים אינם בעלי שכל, אלא בכרכי הים, ששם דרים עשירים וחכמים, וגם הקטנים הם פקחים (ע"ד המסופר במדרש (איכ"ר פ"א, ד ואילך)

שעורים בחמישים שקל כסף" (בחוקותי כז, טז), והרי סכום זה הוא רק למכירה למשך חמשים שנה (שהרי בשנת היובל תחזור השדה לבעלי), שהיא כמו שכירות, ועאכ"כ במכירת שדה לצמיתות, כבנדוד, שלאחרי כמה דורות קברו את עצמות יוסף בשכם "בחלקת השדה אשר קנה יעקב .. במאה קשיטה" (יהושע כד, לב), ע"פ דברי יעקב ליוסף "נתתי לך שכם אחד על אחיך" (ויחי מח, כב).

(76) אף שדרך התורה למנות את הכלל (חמשה שקלים), ולא את הפרטים (מאה מעה), כמו באברהם ששילם "ארבע מאות שקל כסף" (חיי שרה שם), ולא שמונת אלפים גרה (אף שכדי לספר מעלת אברהם ששילם סכום גדול עבור מערת המכפלה, הי' מקום לפרש את ריבוי מספר מטבעות הגרה). וכפי שמצינו בפירוש רש"י על הפסוק (פקודי לח, כה) "וכסף פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל", ש"ככר — ששים מנה, ומנה של קודש כפול הי', הרי הככר ק"כ מנה, והמנה כ"ה סלעים, הרי ככר של קודש שלשת אלפים שקלים, לפיכך מנה בפרוטרוט כל השקלים שפחותין במנינם מג' אלפים, שאין מגיעין לככר", כי, אילו היו מגיעין לככר, הי' הכתוב מונה מאה ואחד ככר, ולא הי' מונה הפרוטרוט, כיון שהדרך היא למנות את הכלל, ולא את הפרטים.

(77) ובהקדם הכלל שיש ללמוד מפירוש

(* שהרי רש"י לא כתב "הקדמה" או "כללים" לפירושו, ולכן בהכרח למצוא את הכללים מפירוש רש"י עצמו; והסדר הוא — שהכללים צריכים לבוא מיד בהתחלת הענין.

פתיא"ם⁸²], ולכן יש להזכיר גם הזכות (קטנה) שבתשלום "מאה קשיטה" —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חכ"ה ע' 177 ואילך.

* * *

יא. הביאור באגרת התשובה פ"ה: "אם יש איזה דבר חוצץ ומפסיק בינתיים אין הבל הנופח עולה ומגיע כלל לאותו מקום", ובלקוטי לוי"צ⁸³: "הב' לשונות עולה ומגיע י"ל לנגד רצוא ושוב, ועיין באגה"ק פל"א" — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חל"ט ע' 67 ואילך.

* * *

יב. בהמשך להמדובר לעיל בפירוש רש"י — יש בזה הוראה לכאו"א מאתנו:

כשדורשים לצאת ולהתעסק עם "תינוק שנשבה" לקרבו כו' — יכול מישוהו לטעון: פלוני איננו תינוק; יש לו חכמה ובינה, ויכול גם להחליט בעצמו, וכיון שאיננו תינוק, מהו הצורך להתעסק עמו?! אך האמת היא, שאף שיש לו חכמה וכו', אין זו החכמה האמיתית, כי אם חכמה דלעו"ז, וכמ"ש⁸⁴ "חכמים המה להרע ולהטיב לא ידעו"; הוא הולך אחר תאוות לבו, כיון ש"נופת תטופנה שפתי זרה"⁸⁵, ואינו יודע ש"אחריתה מרה כלענה"⁸⁶, ובודאי שאינו יודע מה הטוב האמיתי, ולכן חסר אצלו גם בענין החכמה, כיון שאינו בבחי' "איזהו חכם הרואה את הנולד"⁸⁷.

נמצאים אמנם בכרך גדול נועד לכרך המוקף חומה מימות יהושע בן נון, שבו קורין את המגילה ביום ט"ו⁸⁸, שבו "קיימא סיהרא

לקטן, והראי', שלומדים עם בן חמש למקרא פסוק חומש עם פירוש רש"י והוא מבין כו'.

(82) סנהדרין שם.

(83) הערות על ספר התניא ע' ל.

(84) ירמ' ד, כב.

(85) משלי ה, ג.

(86) שם, ד.

(87) תמיד לב, א.

(88) מגילה בתחלתה.

אודות חכמת ילדי ירושלים), ואעפ"כ "קורין לינוקא פתיא" — לא בגלל שאין לו שכל בכלל, אלא בגלל שאין לו דעת, שהוא כח ההחלטה כו' (כמבואר בקונטרס התפלה (פ"ה) ענין הרעת), אף שחכמה ובינה יש גם

(*) להעיר מפירוש רש"י על הפסוק (תשא לא, ג) "ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת".

באשלמותא"], שיש בו ישיבות והפצת המעיינות לרוב, ואעפ"כ יש שם "ינוקא פתיא", ולכן צריך להתעסק עמו כו'.

וזוהי "חסידותי" של רבי עקיבא⁸² — שבשביל זה כדאי לו לילך לכרכי הים:

רבי עקיבא הי' המקור והיסוד של כל תורה שבע"פ — "כולהו אליבא דרבי עקיבא"⁸⁹, וכאשר ר"ע הי' יוצא לחוץ לארץ, "לא הניח כמותו בארץ ישראל", שלכן "הי' מעבר שנים וקובע חדשים בחו"ל" (כדברי הגמרא במסכת ברכות⁹⁰).

ומבלי הבט על גדלותו של ר"ע — הי' לו כדאי לצאת לחוץ לארץ [לאחרי הגזירה דב"ש וב"ה שיהי' "אזירה טמא" ו"גושה טמא" (כדברי הגמרא במסכת שבת⁹¹)], לכרכי הים, כדי לזכות את ישראל, ולפעול ש"קטני בני רשעי ישראל" יהיו "באים לעוה"ב"; וכן לעשות מ"מעה" — "קשיטה", קישוט ותכשיט, למעלה וגם למטה.

יג. ויש להוסיף בזה, שהענין ד"ויקן את חלקת השדה גו' במאה קשיטה", כדברי ר"ע "כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למעה קשיטה" — קשור עם הליכתו של ר"ע לכרכי הים שקורין לינוקא פתיא, שלכן גם "קטני רשעי בני ישראל .. באים לעוה"ב, שנאמר שומר פתאים ה'": הדרך לקנות את ארץ ישראל היא — לא עי"ז שנשארים ("מ'בלייבט שטעקן") בארץ ישראל, ושם עושים היפך רצון העליון... אלא דוקא עי"ז שיוצאים לכרכי הים, ופועלים על קטני בני רשעי ישראל שיהי' להם חלק לעוה"ב, ועושים מ"מעה" "קשיטה", ואז קונים קנין בארץ ישראל לצמיתות, מבלי להחזיר זאת ח"ו.

והחידוש שבזה — שגם כשמדובר אודות ענין של עראי בלבד, ולכאורה מהו הצורך להחזיק בזה, אעפ"כ, כיון שאצל בני" קשורים כל הענינים עם תומ"צ, שזהו ענין של קביעות, לכן אסור להחזיר זאת.

וגם הגוי — "מזלי' חזי"⁹² שזה שייך לבנ"י, שהרי בלאה"כ לא הי' מניח שיהודים יהיו שם. אלא מאי, אם הוא דורש כסף, צריך לתת לו כסף, אפילו "מאה קשיטה", ובלבד שלא להחזיר ארץ ישראל לגוים ח"ו.

יד. וכאשר פועלים על "ינוקא פתיא" ללמוד תורה ולקיים מצוות

(91) טו, ב.

(89) סנהדרין פו, רע"א.

(92) מגילה ג, א. וש"נ.

(90) סג, סע"א.

— אזי "ברא מזכי אבא"⁹³, היינו, שהילדים יפעלו שגם ההורים יתחילו לנהל חייהם ע"פ התומ"צ, מתוך הכרה ש"הם חיינו ואורך ימינו"⁹⁴, שכל חייו של יהודי אינם אלא תומ"צ.

ועי"ז באים לקיום היעוד⁶² "ונגלה כבוד הוי' וגו'" בכל העולם כולו, ועד שגם גוים יראו זאת, כמ"ש⁹⁵ "וראו כל עמי הארץ וגו'", "והי' ה' למלך על כל הארץ גו"³⁷, באופן ש"ידע כל פעול כי אתה פעלתו"⁹⁶, בביאת משיח צדקנו.

[לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "כי אלקים יושיע ציון"].

(93) סנהדרין קד, א. זהר ח"ב רעג, ריש
 ע"ב. ח"ג נז, רע"א.
 (94) נוסח תפלת ערבית — ע"פ לשון
 (95) תבוא כח, יו"ד.
 (96) נוסח תפלת ר"ה.